

Anmälan mot Göteborgs kommun om domstolstrots i ett ärende om offentlig upphandling

Anmälan

I en anmälan, som kom in till JO den 23 september 2009, klagade AA på att Kulturförvaltningen i Göteborgs kommun hade genomfört en upphandling i strid mot en dom från kammarrätten. Han anförde i huvudsak följande. Våren 2008 bestämde sig Göteborgs kommun för att beställa ett minnesmonument över förintelsens offer. Tre konstnärer inbjöds att inkomma med förslag. I en skrift till länsrätten begärde han att upphandlingen skulle göras om eftersom reglerna i lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU, inte hade följts. Länsrätten avslog hans begäran. Efter hans överklagande förordnade kammarrätten i dom den 3 december 2008 att upphandlingen skulle göras om. Trots det beställde kommunen en skulptur av konstnären BB. Efter Göteborgs kommuns överklagande fastställde Regeringsrätten i dom den 18 september 2009 kammarrättens dom.

Utredning

Regeringsrättens dom i mål 8272-08, inklusive underinstansernas domar, inhämtades. Av domarna framgår följande. AA ansökte hos Länsrätten i Göteborg (numera Förvaltningsrätten i Göteborg, JO:s anm.) om överprövning av en beställning av ett konstnärligt gestaltungsuppdrag som Göteborgs kommun, Enheten för kulturstöd och konst, utlyst avseende ett minnesmärke över förintelsens offer. AA yrkade att länsrätten skulle underkänna kulturnämndens beställning eftersom den stred mot bestämmelserna i LOU. Länsrätten fann att det var fråga om ett uppdrag med en sådan särskild kravbild att det hade funnits skäl för att vända sig till en utvald grupp konstnärer och att det också hade funnits utrymme för att tillämpa undantagsregeln i 15 kap. 5 § 3 LOU. I dom den 1 augusti 2008 avslog länsrätten AA ansökan. AA överklagade länsrättens dom hos Kammarrätten i Göteborg och yrkade att kammarrätten skulle besluta att upphandlingen skulle göras om. Kammarrätten fann att det aktuella uppdraget inte kunde anses ha en sådan särskild kravbild att förutsättningar för ett undantag från konkurrensutsättning enligt LOU skulle anses föreligga. Kammarrätten förordnade i dom den 3 december 2008 att upphandlingen skulle göras om. Göteborgs

kommun överklagade kammarrättens dom hos Regeringsrätten, som i dom den 18 september 2009 avslog överklagandet.

Från Göteborgs kommun inhämtades följande upplysningar. Den 11 december 2008 fattade styrelsen i Charles Felix Lindbergs stiftelse, tillika kulturnämnden, beslut om att beställa ett minnesmonument av konstnären BB. Monumentet invigdes den 30 augusti 2009. Det har inte vidtagits några åtgärder med anledning av Regeringsrättens dom den 18 september 2009. Kommunen har inte heller för avsikt att vidta några åtgärder, eftersom monumentet redan är färdigt.

Efter remiss anförde Göteborgs kommuns stadskansli, Juridiska enheten, genom 1:e stadsjuristen CC, följande.

Juridiska enheten, Göteborgs Stads stadskansli stödjer Stadens verksamhet med juridisk kunskap. På enheten tjänstgör stadsjurister, biträdande stadsjurister, stadsnotarier samt beredningsjurister.

Kulturförvaltningen tog i ärendet kontakt med en jurist på Göteborgs Stads juridiska enhet för rådgivning. Det råd förvaltningen fick var att fullfölja upphandlingen, trots Kammarrättens domslut.

Den jurist som gav Kulturförvaltningen råd att fullfölja upphandlingen, biträdande stadsjuristen DD, som inte längre är anställd av Göteborgs Stad, gav detta råd utan att stämma av det med mer erfarna kollegor eller chefspersoner. Självfallet är det så att den rådande uppfattningen bland juridiska enhetens jurister, är att domslut är till för att följas oavsett vilken uppfattning enskild jurist har om domslutet. Domstols-trots är inte acceptabelt och stämmer inte överens med den etik som präglar den juridiska enhetens verksamhet.

Det är med förvåning jag har tagit del av det råd DD givit Kulturförvaltningen. Någon närmare förklaring till detta råd har inte gått att få.

Kulturförvaltningen har följt råd som biträdande stadsjuristen DD har givit. Jag kan endast beklaga detta. Förvaltningen har inte haft anledning att misstro detta råd, varför ansvaret i första hand ligger hos mig.

AA yttrade sig över remissvaret.

Bedömning

Av rättspraxis framgår att en förvaltningsdomstols dom att en offentlig upphandling ska göras om innefattar ett förbud att fortsätta upphandlingen. Ett sådant förbud gäller omedelbart om inte annat förordnats eller inhibition beslutats av en överklagandeinstans, se RÅ 2005 ref. 17.

Kammarrätten i Göteborg förordnade i dom, som meddelades den 3 december 2008, att den aktuella upphandlingen skulle göras om. Regeringsrätten avslog sedermera kommunens överklagande, vilket innebär att kammarrättens dom står fast.

Göteborgs kommun blev i och med kammarrättens dom skyldig att göra om upphandlingen. Av utredningen framgår att kommunen, trots kammarrättens dom, ingick avtal med den konstnär som hade valts ut. Vidare framgår att kommunen inte har vidtagit några åtgärder med anledning av kammarrättens eller Regeringsrättens domar och inte heller har för avsikt att göra det. Kommunen har således inte följt domstolsavgörandena.

Att myndigheter inte respekterar domstolsavgöranden är allvarligt och strider mot grundläggande krav på offentliga organs uppträdande. Jag är mycket kritisk till det inträffade.

Ärendet avslutas.